

1

BITKİ FİZYOLOJİSİNE GİRİŞ

YAZANLAR

Prof. Dr. YUSUF VARDAR — Prof. Dr. AVNİ GÜVEN

Emekli Öğretim Üyesi

Ege Üniversitesi Fen Fakültesi
Öğretim Üyesi

(Yenileştirilmiş 11. Baskı)

BARIŞ YAYINLARI

FAKÜLTELER KİTAPEVİ

İZMİR 1993

İÇİNDEKİLER

Önsöz	III - IV
Giriş	1
Fizyolojik incelemelerde yöntem	1
Bitki fizyolojisinin bölümleri	2
Metabolizma fizyolojisi	3
Bitkiyi oluşturan elementler	3
Kuru madde	4
Minimum yasası	13
Su ve suda çözülmüş maddelerin alınması	14
Şişme	15
Çözeltilerde şişme	17
Elektrolitlerde şişme	17
Difüzyon (yayınma) olayı	18
Ozmozis (geçişme) olayı	22
Bitki hücresindeki ozmotik durum	24
Turgor	24
Plazmolizis	25
Permeabilite (geçirgenlik)	27
Eksozmozis	30
İyon birikimi	30
İyon antagonizmi	31
Su - iletimi	33
Bitkilerde su kaybı olayları	38
I— Transpirasyon (terleme)	38
Transpirasyonda stomaların rolü	43
Transpirasyonu etkileyen etmenler	47
Kök basıncı	49
II— Bitkilerde sıvı halde su kaybı	50
A) Yaşarma (Eksüdasyon)	50
B) Damlama (Gutasyon)	50
Transpirasyonun bitki için önemi	51
Bitkilerde organik madde yapımı	52
Asimilasyon	52

Fotosentez	53
Kloroplastların yapısı ve klorofilin önemi	58
Fotosentezin değersel belirtilmesi	65
Fotosentez olayının kimyasal oluşum evreleri ve organik maddelerin yapımı	66
Birinci evre (Işık reaksiyonu evresi)	63
İkinci evre (Karanlık reaksiyonu evresi)	68
Fotosentez olayı reaksiyonlarının biyokimyasal açıklanışı	69
I — Fotosentezde ışık reaksiyonu evresi	70
— Işığın emilip yakalanması	70
— Enerji aktarımı (transferi) ve suyun parçalanması	72
A — Fotosentezde devresel elektron transferi	72
B — Fotosentezde devresel olmayan elektron transferi	75
II — Fotosentez olayının karanlık reaksiyonu evresi CO ₂ 'in bağlanması ve indirgenmesi	77
Bitkilerde başka CO ₂ bağlama yolları	82
— C ₄ Bitkileri	82
— CAM (Crassulacean Asit Metabolizması) Bitkileri ...	83
— Fotosentezde karbondhidratların oluşumu	84
Ortam koşullarının fotosentez hızına etkisi	86
1 — Ortamdaki CO ₂ konsantrasyonunun etkisi	87
2 — Ortamdaki ışık şiddetinin fotosentez hızına etkisi	88
Fotospirasyon (ışık solunumu)	88
3 — Ortam sıcaklığının fotosentez hızına etkisi	89
4 — Ortam suyunun fotosentez hızına etkisi	90
5 — Ortamdaki mineral tuzların fotosentez hızına etkisi	90
Kemosentez	91
Bitkilerde organik maddelerin yakılması	93
Solunum	93
Anaerobik (havasız oksijensiz) solunum	96
Solunumun metabolik cereyanı	97
1 — Glikolitik evre (glikolizis)	100
2 — Krebs Çemberi	102
3 — Son oksidasyon evresi	105
Solunumda sağlanan enerjinin bağlanması ve gerekli işyerlerine iletilmesi	108
Solunum katsayısı	111
Solunum şiddetini etkileyen faktörler	112
Solunum ile Fotosentezin karşılaştırılması	113
Enzimler	115

Enzimlerin adlandırılması ve sınıflandırılması	117
Fermantasyon (Mayalanma)	119
Bitkilerde farklı organik maddelerin biyosentezleri ve depo edilmeleri	123
1 — Şekerlerin depo edilmesi	123
2 — Nişastanın biyosentezi ve depo edilmesi	124
3 — Yağ metabolizması ve yağların depo edilişi	125
4 — Bitkilerde Azotlu maddelerin oluşumu, depo edilmesi ve Azot metabolizması	128
Protein biyosentez mekanizması	128
Azot metabolizması	132
5 — Havanın azotundan yararlanma	134
Doğada madde dolaşımı	136
Bitkilerde boşaltım (Eliminasyon)	137
Bitkilerde diğer beslenme şekilleri	138
Böcek yiyen bitkiler (İnsektivorlar)	141
1 — Drosera tipi	142
2 — Dionea tipi	142
3 — Nepenthes tipi	144
4 — Baloncuk tipi	145
Bitkilerin büyüme - gelişme ve hareket fizyolojisi	146
A — Büyüme, gelişme ve farklılaşma	146
Hücre büyümesi	147
Hücre farklılaşması (Diferansiasyon)	147
Organların büyümesi	149
Organların farklılaşması	150
Bitkinin büyümesi	150
1 — Bitkinin vegetatif büyüme ve gelişme evresi	151
a) Bitkinin belli bölgelerindeki hücrelerinin bölünmesi	151
b) Bitkiyi oluşturan hücrelerin uzama ve genişlemesi	152
c) Bitkiyi oluşturan hücrelerin farklılaşmaya başlaması	152
2 — Bitkinin reproduktif büyüme ve gelişme evresi ...	152
Çimlenme	153
Organlarda büyüme bölgeleri	155
Bitkilerde büyümenin izlenmesi ve ölçülmesi ...	156
Organların ve bitkilerin büyüme hızı	158
Bitki büyümesini etkileyen faktörler	158
a) Büyümede etkin dış faktörler	158
1 — Işık	158
2 — Sıcaklık	163

3 — Su ve nemlilik	166
4 — Yer çekimi etkisi	166
b) Büyümede etkin iç faktörler	167
Bitki büyümesinde hormonlar, vitaminler ve antibiyotiklerin rolü	168
Vitaminler	169
Bitki büyüme hormonlarının bulunuşu	171
Oksinin bitki organlarındaki dağılışı	173
Oksinin organlarda taşınması	174
Oksinin sentezi ve parçalanması	176
Büyüme hormonu oksinin neden olduđu reaksiyonlar	177
Gibberellinler	180
Sitokininler	181
Bitki büyümesine ket vuran hormonlar	182
Bitkilerin büyümeleri ile ilgili bazı önemli belirti ve problemler	183
1 — Bitkilerde polarite (Kutupsallık)	183
a) Radyer polarite	183
b) Longitudinal polarite	183
c) Dorso - ventral polarite	183
2 — Bitki organları arasındaki korelasyon	184
3 — Dormansi (gelişmenin uyku hali)	187
4 — Bitkilerde absisyon (yaprak dökümü olayı)	188
5 — Bitkilerde gelişme periyodisitesi, ömür ve ölüm	188
6 — Bitkilerde restitüsyon ve regenerasyon olayı	190
B — İrkilme ve hareket	190
Bitkilerin yer deęişimi hareketleri	191
1 — Amöboik hareketler	192
2 — Protoplazma hareketleri	192
3 — Taksisler (Göçüm hareketleri)	193
Bitkilerde durum deęişimi hareketleri	193
Tropizmalar (Yönelimler)	195
Fototropizma	195
Geotropizma	198
Higrotropizma	200
Travmatropizma	201
Haptotropizma	201
Kemotropizma	202
Nastiler (Irganımlar)	202
Periyodik hareketler	207
Bitkilerin cansız dokularındaki hareketler	209
Kiabin hazırlanmasında başvurulan başlıca eserler	211